

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

09.10.2017 № 10

м.Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Климова Л.С., Колесник Н.А., Котляр Ю.В., Кузьменко Н.В., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Сидоренко А.І., Тригуб О.П.

Порядок денний:

1. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнкової виставки «Діяльність Миколаївських обласної та міської комісій з поліпшення життя дітей (1936-1939 рр.)».

Доповідає: Мельник М.О.

2. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної стаціонарної виставки «Іноземні консульства в Миколаєві (1869-1917 рр.)».

Доповідає: Мельник М.О.

1. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану роботи відділу інформації та використання документів на 2017 рік підготовлено документальну он-лайнкову виставку «Діяльність Миколаївських обласної та міської комісій з поліпшення життя дітей (1936-1939 рр.)», котру планується оприлюднити на офіційному веб-сайтові держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Колесник Н.А. – заступник директора держархіву з основної діяльності.

Виступаюча зазначила, що 1936 р. для загального керівництва справою ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності, поліпшення роботи дитячих будинків та інших дитячих закладів, а також для надання допомоги дітям та для організації участі в цьому громадськості при Центральному виконавчому комітеті УСРР була утворена Центральна комісія з поліпшення життя дітей (диткомісія при ЦВК УСРР). У листопаді 1937 р. була утворена Миколаївська обласна дитяча комісія у складі 7 працівників, діяльність якої поширювалася на територію Миколаївською області. На 03 грудня 1937 р. на території Миколаївської області діяли чотири підприємства диткомісії: у м. Миколаїв – металокомбінат та швейний ком-

бінат, у м. Херсон – бондарно-шевська майстерня, у м. Кірове (нині Кропивницький) – мебльово-дзеркальна майстерня. Загальна чисельність дітей, котрі перебували на патронаті, становила 8267, у 39 дитячих будинках Миколаївщини перебувало 6292 дитини. Миколаївськими міською та обласною диткомісіями надавалася допомога дитячим будинкам, школам, дитячим садкам, а також підліткам, що працювали на виробництві та малозабезпеченим дітям.

До експозиційного плану виставки включено 33 документи з фондів Миколаївської міської комісії з поліпшення життя дітей при міській Раді робітничих, селянських і червоноармійських депутатів (ф. Р-1284, 1936-1937 рр.) та Миколаївської обласної комісії з поліпшення життя дітей при Організаційному комітеті Президії Верховної Ради УРСР по Миколаївській області (ф. Р-37, 1937-1939 рр.): звіти про роботу комісій, кошториси на утримання підлітків, котрі працювали на підприємствах, акти обстеження дитячих будинків тощо.

Запропонувала затвердити експозиційний план фотодокументальної виставки «Діяльність Миколаївських обласної та міської комісій з поліпшення життя дітей (1936-1939 рр.)» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

1.1. Затвердити експозиційний план документальної он-дайнової виставки «Діяльність Миколаївських обласної та міської комісій з поліпшення життя дітей (1936-1939 рр.)» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

2. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що певний час співробітники відділу інформації та використання документів проводили тематичне виявлення документів щодо діяльності іноземних консульських установ у м. Миколаїв. Результатом вказаної роботи стала документальна он-лайн виставка «Консульські установи у Миколаєві (дорадянський період)», оприлюднена на офіційному веб-сайтові держархіву. Зважаючи на високий рівень уваги до документів з боку науковців, краєзнавців, представників органів місцевої влади прийнято рішення про позапланову підготовку стаціонарної документальної виставки «Іноземні консульства в Миколаєві (1869-1917 рр.)», котру планується розмістити у фойє корпусу № 2 держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву, д.і.н.

Виступаюча зазначила, що з 1-го червня 1862 року миколаївський порт було відкрито для заходу іноземних суден, згодом у Миколаєві почала функціонувати митниця 1-го класу. У пореформений період другої половини ХІХ ст. це сприяло швидкому перетворенню Миколаєва із закритого військового порту на центр експортно-імпоротної торгівлі, насамперед зерновими продуктами та залізною рудою, зростанню й розгалуженню міжнародних зв'язків міста. За таких умов виникла потреба у відкритті консульських установ іноземних держав у Миколаєві.

Миколаїв належав до Одеського консульського округу. Уряди іноземних країн представляли в місті переважно віце-консули й консульські агенти. Хоча функціонували й повноцінні консульські установи: консульство Османської імперії. Після призначення урядом іноземної держави, консули затверджувалися в званні указом імператора Російської імперії правлячому Сенату. До компетенції консулів належали: представництво інтересів і захист прав підданих іноземних держав, видання паспортів і віз, реєстрація актів громадянського стану, здійснення нотаріальних функцій і легалізація документів, контроль за дотриманням комерційних угод, сповіщення урядів власних країн про впровадження нових законів, зміну тарифів і цін, умов мореплавства та торгівлі в Причорноморському регіоні тощо. Консули, віце-консули й консульські агенти були акредитовані при Миколаївському військовому губернаторові (з 1900 р. – при Миколаївському градоначальникові).

З 60-х років XIX ст. до 1918 року в Миколаєві функціонували консульські установи Австро-Угорської імперії, Бельгії, Бразилії, Великобританії, Греції, Данії, Іспанії, Італії, Нідерландів, Німецької імперії, Норвегії, Османської імперії, Португалії, Сербії, Сполучених Штатів Америки, Румунії, Франції, Швеції. Першою в числі консульських установ відкрито представництво Королівства Бельгії (1869 р.), останньою – Сполучених Штатів Америки (1918 р.). У низці випадків уряди двох або кількох союзних держав надавали право особі сукупно представляти свої інтереси.

Більше 30 консулів, віце-консулів і консульських агентів працювали в Миколаєві. Подовгу мешкаючи в місті, вони не лише захищали інтереси власних держав та їхніх підданих, а й сприяли розвитку економіки, торгівлі, культури та освіти в краї, збагаченню духовного життя населення загалом, тим самим, залишивши яскравий слід в історії Миколаєва та Миколаївщини.

У складний період соціальних потрясінь 1917–1919 рр. кількість консульських установ у Миколаєві скоротилася до п'яти: станом на 1919 р. вони представляли 14 держав. Англійським, французьким, американським, бельгійським, шведським і нідерландським консульствами управляв І.Торн-Лісон; іспанським і турецьким – С.Я.Тепер; італійським – Р.І.Де-Кірико; грецьким, норвезьким і датським – І.П.Зігомала; бразильським – М.М.Ландау. В результаті захоплення влади в Україні більшовиками, Миколаїв знову перетворився на закрите місто: міжнародні контакти було розірвано, а діяльність консульських установ припинено.

В експозиції виставки представлено архівні документи, що висвітлюють призначення на посади консулів, віце-консулів і консульських агентів та їх діяльність у Миколаєві в період 1869–1917 рр., з фондів Державного архіву Миколаївської області, а саме: «Канцелярія Миколаївського військового губернатора» (ф. 230), «Канцелярія Миколаївського градоначальника» (ф. 229), «Миколаївська портова митниця» (ф. 266), «Миколаївська міська управа» (ф. 216), «Миколаївська міська поліція» (ф. 231).

Документи, включені до експозиційного плану виставки, згруповані відповідно до країн, котрі представляли консульські установи.

Відкриття виставки заплановане на 27 жовтня 2017 року, запрошені представники органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та профспілок, науковці, краєзнавці, студенти. Виставку планується експонувати у фойє корпусу № 2 держархіву області упродовж шести місяців, після чого вона буде переміщена до корпусу № 1 для постійного експонування.

Запропонувала затвердити експозиційний план документальної стаціонарної виставки «Іноземні консульства в Миколаєві (1869-1917 рр.)» та рекомендувати для оприлюднення.

ВИРІШИЛИ:

2.1. Затвердити експозиційний план документальної стаціонарної виставки «Іноземні консульства в Миколаєві (1869-1917 рр.)» та рекомендувати для оприлюднення.

Голова

Л.Л.Левченко

Секретар

М.О.Мельник